

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

D. Dionysii Carthusiani, luculenta iuxta ac compendiaria in Acta apostolorum exegesis siue commentaria

Dionysius <Cartusianus>

Coloniæ, 1532

VD16 D 1926

Salomonis Prouerbia contine[n]t Cap. XXXI. Et agitur in eis de instructione
& disciplina incipientium seruire deo: & de correctione morum, in
formationeque virtutum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38702

D. DIONY. A R I C K. C A R T.
Sub umbra dormit in secreto calami, in locis humētib.
Ecce absorbebit fluuium & non mirabitur, & habet fi-
duciam quod influat Iordanis in os eius.

¶ Cap. 41.

Quis resistere potest vultui meo? Omnia quæ sub cælo
sunt mea sunt.

Non parcam ei verbis potentibus, & ad deprecandum
compositis.

Cor eius quasi lapis induratur.

Cum sublatus fuerit timebunt angeli, & territi purga-
buntur.

Non est super terram potestas quæ comparetur ei, q̄ fa-
ctus est vt nullum timeret. Omne sublime videt

Ipse est rex super vniuersos filios superbiæ.

¶ Cap. 42.

Scio domine quia omnia potes, & nulla te cogitatio
latet.

Ideo insipienter loquutus sum, et quæ ultra modum ex-
cederent scientiam meam.

Auditu auris audiuit te, nunc aut̄ oculus meus videt te.
Itcirco ipse me reprehendo, et ago pœnitentiam in fa-
milla et cinere.

Addidit dominus omnia quæ fuerant Iob duplicia.
Vocauit Iob nomen vnius filiæ, diem, et nomen secun-
dæ Cassiam, et nomen tertiæ Cornustib⁹. Non sunt in
uëræ mulieres speciosæ sicut filiæ Iob in vniuersa terra
Vixit aut̄ Iob post hæc centū quadraginta annis, et vi-
dit filios, et filios filiorū suorū, vsq; ad quartam gñatio-
nem, et mortuus est senex et plenus dierum.

Salomonis Prouerbia continēt Cap.
XXXI. Et agitur in eis de instructi-
one & disciplina incipientium seruit-
re deo: & de correctione morum, in-
formationeque virtutum.

Caput. I.

EPITO. EX PROV.

Audiens sapiens sapientior erit, & intelligens gubernacula possidebit.

Timor domini principium sapientiæ.

Sapientiam atque doctrinam stulti despiciunt

Audi fili mi disciplinam patris tui, & ne dimittas legem matris tuæ, ut addatur gratia capiti tuo

Fili mi si te lætauerint peccatores, ne acquiescas eis.

Frustra iacitur rete ante oculos pennatorum.

Sapientia foris prædicat, in plateis vocem suam.

Usquequo paruuli diligitis infantiam, & stulti ea quæ sibi nociua sunt cupient? & imprudentes odibunt scientiam?

Conuertimini ad correptionem meam. En proferam vobis spiritum meum.

Quia vocaui & renuistis, despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis.

Ego quoque in interitu vestro ridebo, & subsannabo cum vobis quod timebatis aduenerit. Cum irruerit repentina calamitas.

Tunc inuocabunt me, & non exaudiam, mane consurgent, & non inuenient me, eo quod exosam habuerint disciplinam, & timorem domini non susceperint

Non inuenient me dicit dominus, eo quod exosam habuerint disciplinam, & detraxerint correctioni meæ.

Auersio paruulorum interficiet eos, & prosperitas stultorum perdet eos. Qui autem me audierit absque terrore quiescet

¶ Cap. 2.

¶ Si sapientiam inuocaueris & quæseris eam quasi pecuniam, tunc intelliges timorem domini, & scientiam dei inuenies.

Dominus dat sapientiam, & ex ore eius prudentia & scientia.

Sapientia proteget gradientes simpliciter.

Si intrauerit sapientia cor tuum, consilium custodit te.

Qui relinquunt iter rectum, & ambulant per vias tenebrosas.

Lætantur cum male fecerint, & exultant in rebus pessimis.

D. DIONY. A RICK. CAR.

Qui enim recti sunt habitabunt in terra, & simplices
permanebunt in ea. ¶ Cap. 3

Misericordia & veritas non te deserāt, & inuenies gra-
tiam coram deo & hominibus.

Habe fiduciam in domino ex toto corde tuo, & ne inni-
taris prudentiæ tuæ.

In omnibus vijs tuis cogita illud, & ipse diriget gres-
sus tuos.

Ne sis sapiens apud te metipsum.

Honora dominū de tua substantia, & de primitijs fru-
gum tuarum.

Disciplinam dominī fili mi ne abiciās, & ne deficiās
cum ab eo corripēris. Quem enim diligit dominus cor-
ripit, & quasi pater in filio complacet sibi.

Beatus homo qui inuenit sapientiam, & qui affluit pru-
dentia. Melior est acquisitio eius, negotiatione auri &
argēti, Primi & purissimi fructus eius (scilicet sapientiæ)
Prectosior est cunctis opibus sapientia, & omnia quæ
desyderantur huic non valent comparari. Longitudo
dierum in dextera eius, & in sinistra eius diuitiæ &
gloria.

Lignum vitæ est his qui apprehenderint eam, & qui
tenuerint eam beatus. Viæ eius viæ pulchræ, & omnes
semitæ eius pacificæ. Dominus sapientia fundauit ter-
ram, stabiluit cælos prudentia. Sapientia illius erupe-
runt abyssi.

Ne paueas repentino terrore.

Noli prohibere benefacere eum qui potest, si vales & ip-
se benefac.

Non dicas animo tuo vade & reuertere, cras dabo ti-
bi, cum statim dare possis.

Ne moliaris amico tuo malum, cum ille in te habeat fi-
duciam.

Ne emuleris hominem iniustum, nec imiteris vias eius
Abominatio est domino omnis illusor, & cum simpli-
cibus sermotinatio eius.

Illusores ipse deludet, & mansuetis dabit gratiam
Gloriam sapientes possidebunt.

EPITOME EX PRO..

Cap. 4.

Posside sapientiã, posside prudentiam, & custodiet te:
Arripe sapientiam & exaltabit te, glorificaberis cum
eam fueris amplexatus. Dabit capiti tuo augmenta
gratiarum, & corona indyta proteget te.

Viam sapientiæ monstrabo tibi, & currens non habe-
bis offendiculum.

Tene disciplinam, quia illa est vita tua.

Nõ delecteris in semitis impiorum.

Iustorum semita quasi lux splendens procedit, & cres-
cit vsq; ad perfectam diem.

Via impiorum tenebrosa, nesciunt vbi corruunt.

Omni custodia custodi cor tuum, quia ex ipso vita pro-
cedit.

Detrahentia labia procul sint a te.

Palpebræ tuæ præcedãt gressus tuos, & ne declines ad
dexteram, neq; ad sinistram.

Cap. 5.

Fauus distillans labia meretricis, nouissima autem illi-
us amara quasi absynthium.

Ne des alienis honorem tuum, & gressus tuos crudeli
Respicit dominus viam hominis, & omnes gressus illi-
us confyderat.

Iniquitates suæ capient impium, & funibus peccatorũ
suorum constringetur.

Cap. 6.

Fili mi si sponderis pro amico tuo. & c. Illaquiatus
es verbis oris tui. Fac ergo quod dico fili mi & tei-
psum. & c.

Vade ad formicam o piger, & discite semitas eis, & discite
sapientiam, quæ cum non habeat ducem, parat æstate
cibum sibi & congregat in messe quod comedat.

Vsquequo piger dormies, quando consurges ex som-
no tuo?

Detestatur anima mea eũ, qui seminat inter fratres dis-
cordias.

Mandatum lucerna est, & lex lux, & via vitæ increpã-
tio disciplinæ.

D. DIONY. A RICK. CART.

Cap. 7.

Fili honora deum & valebis, præter eum vero ne ti
mueris alienum.

Serua mandata & legem quasi pupillam oculi tui. Liga
eam in digitis tuis & in tabulis cordis tui scribe eam.
Dic sapientiæ soror mea es, & prudentiam voca amicã.

Cap. 8.

Audite me, quontã de rebus magnis loquuturus sum
& aperientur labia mea vt recta prædicent.

Veritatem meditabitur guttur meum, & labia mea de
testabuntur impium Iusti sunt omnes sermones mei.
Ego sapientia habito in consilio, & eruditjs intersum
cogitationibus.

Tumor domini odit malum.

Per me reges regnant, & legum conditores iusta decer
nunt. Per me principes imperant, & potentes de
cernunt iusticiam.

Arrogantiam & superbiam, & viam prauam, & os bi
lingue detestor.

Ego diligentes me diligo, & qui mane vigilauerit ad
me inueniet me.

Dominus possedit me initio viarum suarum, antequam
quicquã faceret a principio. Ab æterno ordinata
sum &c. Et delitiæ meæ esse cum filijs hominum. Qui
autem oderunt me, diligtunt mortem.

(Nota hæc dicit Salomon de æterna generatione æter
næ & increatæ sapientiæ quæ est filius dei, in quo in
nuitur pluralitas personarum, in simplici diuinitatis
natura.

Cap. 9.

Sapientiæ ædificauit sibi domum. &c.

Si quis est paruulus veniat ad me.

Venite comedite panem meum, & bibite vinum quod
miscui vobis.

Qui erudit derisorem, ipse sibi iniuriam facit.

Noli arguere derisorem ne oderit te.

Argue sapientem & diliget te. Da sapienti occasionem,
& addetur ei sapientia.

EPITOME EX PRO.

Doce iustum & festinabit accipere.

Principium sapientiæ timor domini, & scientia sat-
torum prudentia.

Aquæ furtivæ dulciores sunt, & panis absconditus sua-
uor.

Cap. 10.

Filius sapiens lætificat patrem, filius vero stultus mor-
tificat matrem suam.

Manus fortium diuitias parat.

Nil proderunt thesauri impietatis, iusticia vero libe-
rabit a morte.

Qui congregat in messe filius sapiens est.

Benedictio domini super caput iusti.

Memoria iusti cum laudibus.

Qui ambulat simpliciter ambulat confidenter. Qui au-
tem annuit oculo dabit dolorem.

Vena vitæ os iusti. Odium suscitatur rixas, & vni-
uersa delicta operit charitas.

Sapientes abscondunt sapientiam, qui autem increpa-
tionem relinquit errat.

In multiloquio non deerit peccatum, qui autem mode-
ratur labia sua prudentissimus est.

Desyderium suum iustis dabitur.

Non affliget dominus famam animam iusti, & insidias
impiorum subueret.

Quasi tempestas transiens non erit impius, iustus au-
tem quasi fundamentum æternum.

Labia iusti erudiunt plurimos, qui autem indocti sunt
in cordis egestate morientur.

Cap. 11.

Vbi fuerint superbia ibi erit & contumelia, vbi autem
humilitas ibi & sapientia.

Simplicitas iustorum dirigit eos, & supplantatio per-
uersorum vallabit illos.

Iusticia simplicis dirigit viam eius.

In insidijs suis capiuntur iniqui.

Mortuo homine impio, nulla erit vltra spes, & expecta-
tio sollicitorum peribit.

Iustus de angustia liberatus est.

Iusti liberabuntur scientia.

D. DIONY. A RICK. CART.

Qui despicit inimicum suum indigens corde est, vir autem prudens tacebit.

Qui ambulat fraudulenter reuelat arcana, qui autem fidelis est celat amici commissum.

Vbi non est gubernator populus corruet, salus autem vbi multa consilia.

Benefacit animæ suæ vir misericors, qui autem crudelis est, etiam propinquos abicit.

Impius facit opus instabile.

Abominabile domino cor prauum, & voluntas eius in his qui simpliciter ambulant.

Qui abscondit frumenta maledicetur in populis, benedictio autem super caput vendentium.

Iusti quasi virens solum germinabunt.

Fructus iusti, lignum vitæ. Qui suscipit animas sapiens est.

Si iustus in terra recipit, quātomagis ipius & peccator.

Qui inuestigator malorum est opprimetur ab eis.

Cap. 12.

Qui diligit disciplinam diligit scientiam, qui autem odit increpationes insipiens est.

Non roboratur homo ex inquietate.

Verte impios & non erunt.

Doctrina sua noscitur vir, qui autē vanus & excors est patebit contemptui.

Nouit iustus animas iumentorum suorum, viscera autem impiorum crudelia.

Qui sectatur ocium stultissimus est.

De fructu oris sui vnusquisque replebitur bonis.

Via stulti recta in oculis eius qui autem sapiens est audit consilia.

Fatuus statim indicat iram suam, qui autem dissimulat iniuriam callidus est.

Qui pacis ineunt consilia, sequitur eos gaudium.

Abominatio domino labia mendacia, qui autē fideliter agunt placent domino.

Mœror in corde viri humiliabit illum, & de sermone bono lætificabitur.

EPITO. EX PRO.

Non contristabit iustum quicquid ei acciderit. Homo
versutus celat scientiam. Qui negligit damnum, p-
pter amicum iustus est, iter autem impiorum decipi-
t eos.

Cap. 13.

Qui illusor est, non audit cum corripitur. De fru-
ctu oris sui homo fatutabitur bonis. Qui custo-
dit os suum custodit animam suam, qui autem incon-
sideratus est ad loquendum sentiet mala. Vult &
non vult piger, anima autem operantium impingua-
bitur. Est quasi dives cum nil habeat, & est quasi
pauper cum in multis diuitiis sit. Inter super-
bos semper sunt iurgia, qui autem agunt omnia cum
consilio reguntur sapientia.

Substantia festinata minuetur, quæ autem paulatim
colligitur manu multiplicabitur. Spes quæ dif-
fertur affligit animam. Lignum vitæ desyderi-
um ventens. Doctrina bona dabit gratiam.

Astutus omnia agit cum consilio. Aegestas &
ignominia ei qui deserit disciplinam, qui autem acqui-
escit arguenti glorificabitur.

Qui cum sapientibus graditur sapiens erit.

Qui parit virgæ odit filium suum, qui autem diligit
illum instanter erudit.

Cap. 14.

Ambulans recto itinere & timens deum despicitur ab
eo qui infamæ graditur via.

Stultis illudet peccatum, & inter iustos morabitur gra-
tia. Est via quæ videtur homini iusta, & nouis-
sima eius deducunt ad mortem,

Risus dolore miscbitur, & extrema gaudij luctus oc-
cupat. Innocens credit omni verbo, astutus con-
siderat gressus suos. Sapiens timet & declinat a

malo, stultus transilit & confidit. Impatiens ope-
rabit stulticiam. Vir versutus odiosus est.

Amici diuitum multi. Qui miseretur pauperi bea-
tus erit. In timore domini fiducia fortitudinis.

Timor domini fons vitæ, vt declinet a ruina mortis.

D. DIONY. A RICK. CAR.

Qui patiens est multa gubernatur prudentia, qui autem impatiens est, exaltat stulticiam suam. Vita
carnium sanitas cordis, putredo ossium inuidia.
Qui calumniatur egentem, exprobrat factori suo.
Iusticia eleuat gentem, miseros facit populos peccati.

Cap. 15.

Responsio mollis frangit iram, sermo durus suscitatur furorem. Os fatuorum ebullit stulticiam.
In omni loco oculi domini contemplantur bonos & malos. Lingua placabilis linguam vitæ, quæ autem immoderata est conteret spiritum. Viti
mæ impiorum abominabiles domino, vota iustorum placabilia. Abominatio est domino via impij, qui sequitur iusticiam diligitur ab eo. Qui odit increpationes morietur. Infernus & perditio coram domino, quantomagis corda filiorum hominum.
Non amat pestilens eum qui se corripit. Cor gau
dens exhilarat faciem, in mœrore animi deicitur spiritus. Secura mens quasi iuge conuiuium.
Melius est parum cum timore domini, quam thesauri magni & insatiabiles. Vir iracundus prouocat rixas, qui paciens est mitigat suscitatas. Iter pigrorum quasi sepes spinarum, via iustorum absque offendiculo. Filius sapiens lætificat patrem.
Stulticia gaudium stulto. Lætatur homo in sententia oris sui, & sermo opportunus est optimus.
Per misericordiam & fidem purgantur peccata; per timorem autem domini daclinat omnis a malo.
Mens iusti meditatatur obedientiam. Longe est dominus ab impijs, & orationes iustorum exaudiet.
Qui abiicit disciplinam despicit animam suam, qui autem acquiescit increpationibus, possessor est cordis.
Gloriam præcedet humilitas.

Cap. 16.

Hominis est animum præparare, & domini gubernare linguam. Spirituum ponderator est dominus. Vniuersa propter semetipsum operatus est dominus, impium quoque ad diem malum. Abomina

EPITO. EX PRO.

tio est domino omnis arrogans. Cum placuerit
 domino viae hominis, inimicos quoque eius conuertet
 ad pacem. Cor hominis disponit viam suam, sed
 dei est dirigere gressus eius. Qui sperat in
 domino beatus est. Dulcis eloquio maiora repe-
 riet. Fauus mellis composita verba, dulcedo ani-
 mae sanitas ossium. Est via quae videtur homi-
 ni recta, & nouissima eius ducunt ad mortem.
 Homo peruersus suscitatur lites, & verbosus separat prin-
 cipes. Qui attonitis oculis cogitat praua, mor-
 dens labia sua perficit malum. Melior est pati-
 ens viro forti, & qui dominatur animo suo expugnato-
 ri urbium. Sortes mittuntur in sinum, sed a do-
 mino temperantur,

Cap. 27.

Melior est buccella sicca cum gaudio, quam domus
 plena victimis cum iurgio. Seruus sapiens domi-
 nabitur stultis filiis. Sicut igne probatur argen-
 tum, & aurum camino, ita corda probat dominus.
 Qui despicit pauperem exprobrat factori eius, & qui in
 ruina laetatur alterius non erit impunitus.
 Gemma gratissima expectatio praestolantis. Qui ce-
 lat delictum quaerit amicitias, qui altero sermone repe-
 tit, separat foederatos. Plus proficit correptio
 apud prudentem, quam centum plagae apud stultum.
 Expediit magis vrsae occurrere raptis foetibus, quam
 fatuo confidenti in stulticia sua.
 Quid prodest stulto habere diuitias, cum sapientiam
 emere non possit? Qui euitat discere incidet ma-
 la. Frater in angustiis comprobatur.
 Animus gaudens aetatem floridam facit, spiritus tri-
 stis extecat ossa. In facie prudentis lucet sapien-
 tia, oculi autem stultorum in finibus terrae,
 Qui moderatur sermones suos doctus & prudens est,
 & pretiosi spiritus vir eruditus.

D. DICNY. A RIC. CAR.
Stultus si tacuerit sapiens reputabitur.

Cap. 18.

Occasiones quærit qui vult recedere ab amico, omni tempore erit execrabilis. Non recipit stultus verba prudentiæ, nisi ea dixeris quæ versantur in corde eius. Torrens inundans fons sapientiæ.

Impius cum in profundum venerit peccatorum contemnit. Verba bilinguis quasi simplicia, & ipsa perueniunt vsque ad interiora ventris.

Pigrum deiecit timor. Qui mollis & dissolutus est in opere suo, frater est sua opera dissipantis.

Turris fortissima nomen domini, ad ipsum currit iustus & exaltabitur. Qui prius respondet quam audiat, stultum se esse demonstrat & confusione dignum.

Spiritus ad irascendum facilem quis poterit sustinere? Iustus prior accusator est sui, Frater qui adiuuatur a fratre quasi ciuitas firma. Vir am-

cabilis ad societatem, magis amicus erit quam frater.

Cap. 19.

Vbi non est scientia, animæ non est bonum, & qui festinus est pedibus offendet. Doctrinam viri per patientiam noscitur, & gloria eius iniqua prætergredi.

Sicut fremitus leonis ira & ira regis, & sicut ros super herbam ita & hilaritas eius. Dolor patris filius stultus. Pigredo immitit soporem, & anima dissoluta esuriet.

Qui custodit mandatum custodit animam suam, qui autem negligit viam suam mortificabitur. Homo indigens misericors est. Pestilente flagellato, stultus sapientior erit.

Cap. 20.

Honor est homini qui separat se a contentionibus.

Multi homines misericordes vocantur, virum autem fidelem quis inueniet? Quis potest dicere mundum est cor meum, purus sum a peccato. Noli dil-

ligere somnum, ne te ægestas opprimat.

EPITO. EX PRO.

Et qui reuelat mysteria ne miscearis. Ne dicas reddam malum pro malo, expecta dominum & liberabit te. Quis hominum potest intelligere viam suam. Roboratur clementia thronus regis.

Cap. 21.

Cor regis in manu domini, quo eunque voluerit inclinabit illud. Omnis via viri recta sibi videtur. Facere misericordiam & iudicium magis placet domino quam victimæ. Munus absconditum extinguit iras, & donum in sinu indignationem maximam. Qui custodit os suum & linguam suam, custodit ab angustijs animam suam. Desideria occidunt pigrum. Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra dominum. Equus paratur ad diem belli, dominus autem salutem tribuet.

Cap. 22.

Melius est nomen bonum quam diuitiæ multæ. Proverbium est, adulesceus iuxta viam suam etiam cum senuerit non recedet ab ea. Qui pronus est ad misericordiam benedicetur. Ence derisorem. & exibat cum eo iurgium, cessabunt que causæ & contumeliæ. Qui diligit cordis mundiciam habebit amicum regem. Stulticia colligata est in corde pueri, & virga disciplinæ fugabit eam. Ecce descripsi eam tripliciter. Noli amicus esse homini iracundo, ne discas semitas eius. Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui. Vidisti hominem velocem in opere suo, coram regibus stabit.

Cap. 23.

Quando federis vt comedas cum principe diligenter attende quæ posita sunt ante faciem tuam. Prudentiæ tuæ pone modum.

D. DIONY. A RICK. CART.

In auribus sapientium ne loquaris, quia despicient doctrinam eloquij tui. Noli subtrahere a puero disciplinam. Tu virga percutis eum & animam eius de inferno liberabis. Noli vendere sapientiam & doctrinam & intelligentiam. In timore domini esto tota die, quia habebis spem in nouissimo.

Cap. 24.

Vir sapiens fortis est, & vir doctus robustus & validus. Erit salus vbi multa consilia. Erue eos qui ducuntur ad mortem. Qui inspector est cordis ipse intelligit, & seruatorem animæ tuæ nihil fallit, reddetque homini iuxta opera sua. Septies in die cadit iustus & resurgit. Cum ceciderit inimicus tuus ne gaudeas, & in ruina eius non exultet cor tuum. Cum detractoribus ne commiscearis, quoniam repente consurget perditio eorum. Ne dicas quomodo fecit mihi sic faciam ei. Per agrum hominis pigri transiui, & per vineam hominis stulti. Et ecce totum repleuerant vrticæ, &c. Usquequo piger dormis, &c.

Cap. 25.

Gloria dei est celare verbum, & gloria regum inuestigare sermonem. In loco magnorum ne steteris. Melius est vt dicatur tibi ascende huc quam vt humiliaris. Causam tuam tracta cum amico tuo, & secretum tuum ne reueles extraneo. Accutum in nitro qui cantat carmina corde pessimo. Sicut tineæ vestimento, sic tristitia nocet cordi. Si esurterit inimicus tuus ciba illum, si sitit da ei aquam bibere & dominus reddet tibi. Ventus aquilo dissipat pluuias, & facies tristis linguam detrahentem. Sicut qui mel comedit multum non est ei bonum, sic qui perscrutator est maiestatis, opprimetur a gloria. Sicut vrbs patens & absque murorum ambitu, ira & vir qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum.

EPI TOME EX PROV.

¶ Cap. xxvi.

Ne respondeas stulto scđm stultitiam suam, ne efficia-
ris ei similis. Responde stulto secūdum stulticiam su-
am, ne sibi sapiens videatur. Qui imponit stulto silen-
tium iras mitigat. Vidisti hominem sapientem sibi vi-
deri, magis illo spem habebit stultus. Sicut ostium ver-
titur in cardine suo, sic piger in lectulo suo. Susurrone
substracto, iurgia conquiescent. Verba susurronis qua
si simplicia, & ipsa perueniunt vsque ad intima vētris.
Qui fodit foueā incidet in eā, & qui voluit lapidē ad
eum reuertetur.

¶ Cap. xxvii.

Ne glorieris in crastinum ignorans quid superuentu-
ra pariat dies. Laudet te alienus & non os tuum, extra-
neus & non labia tua. Ira non habet misericordiam
nec erumpens furor, & impetum concitati spiritus fer-
re quis poterit? Melior est manifesta correptio quā
amor absconditus. Meliora sunt vulnera diligentis,
quam fraudulenta odientis oscula. Sicut avis migrās
de nido suo, sic vir qui reliquit locum suum. Vnguen-
to & varijs odoribus delectat cor, & boni amici confi-
lijs anima dulcoratur. Amicum tuum & amicum p̄ris
tui ne dimiseris. Melior est victnus iuxta quam frater
procul. Quomodo in aquis resplendent vultus, p̄spi-
cientium, sic corda hominum manifesta sunt prudenti-
bus. Infernus & perditio non replebuntur, similiter
& oculi hoim insatiabiles. Quomodo probatur in con-
fatorio argentum, & in fornace aurum, sic probat ho-
mo ore laudantis. Cor rectum inquirit scientiam.
Diligenter agnosce vultum pecoris tui, tuosque greges
consydera.

¶ Cap. xxviii.

Fugit impius nemine persequēte, iustus autē q̄si leo con-
fidēs absque terrore erit. Propter peccata terræ, mul-
ti principes eius. Qui derelinquunt legem laudant
impium. Qui declinat aures suas ne audiat legem, o-
ratio ei⁹ erit execrabil. Regnātib⁹ ī pijs ruinę hominū.

D. DION. A RICK. CART.
Qui abscondit scelera sua non dirigitur, q̄ autem cōfessus fuerit & reliquerit ea misericordiam consequetur.
Beatus homo qui semper est pavidus, qui vero mentis est duræ corruet in malum. Qui ambulat simpliciter saluus erit. Vir fidelis multum laudabitur. Qui corripit hominem gratiam postea inueniet apud eum magis quam ille qui per linguæ blandimenta decipit.
Qui se iactat, iurgia concitat. Qui confidit in corde suo, stultus est. Qui dat pauperi non indigebit, qui despicit deprecantem sustinebit penuriam.
Cum perierint impij, multiplicabuntur iusti.

¶ Cap. xxix.

Virū qui corripientem dura ceruice contemnit, repentinus supueniet interitus. Cum impij sumpserint principatum, gemet populus. Peccantem virum iniquum, inuoluet laqueus, & iustus laudabit atque gaudebit. Impius ignorat scientiam, sapientes auertunt furorem. Vir sapiens si cum stulto contenderit, siue irascatur siue rideat, non inueniet requiem. Viri sanguinum oderunt simplicem. Totum spiritum suum profert stultus, sapiens differt & reseruat in posterum. Rex qui iudicat in veritate pauperes, thronus eius in æternum firmabitur. Virga atque correctio tribuet sapientiam. Vidisti hominē velocem ad loquendum, stultitia magis speranda est quā illius correctio. Qui delicate a pueritia nutrit seruum suum postea sentiet eum contumacem. Qui ad indignandum facilis est, erit ad peccata procliuor. Superbum sequitur humilitas, & humilem spiritu suscipiet gloria. Qui timet hominē cito corruet, qui sperat in domino suoleuabitur. Abominantur iusti virum impium.

¶ Cap. xxx.

Visio quam loquutus est vir cum quo est deus.
Stultissimus sum vir orni, & sapientia hominum non est mecum. Quis ascendit in cælum atque descendit? Quis conligauit aquas quasi in vestimento? Quis suscitauit omnes terminos terræ. Quod nomen eius, & quod nomen filij eius si nosti (Nota, hic Salomon tãgit diuinitatē dei patris,

EPITO. EX PROV. SAL.

& vnigeniti filij eius vtrumque ineffabilem & incomprehensibilem.) Omnis sermo dei ignitus, clypeus est omnibus sperantibus in se. Ne addas quicquam verbis illius. Duo rogavi, ne deneges mihi. Vanitatem & verba mendacii longe fac a me. Mendicitatem & diuitias ne dederis mihi, tribue tantum victui meo necessaria.

Ne accuses seruum ad dominum suum, ne forte maledicat tibi & corruas. Tria sunt difficilia mihi, & quartum penitus ignoro. Viam aquilæ in cælo, viam colubri super petram, viam nauis in medio maris, & viam viri in adolescentia sua.

Leo fortissimus bestiarum ad nulli⁹ pauebit occursum.

¶ Cap. xxxi.

Quid dilecte mi, quid dilecte vteri mei, quid dilecte votorum meorum. Nullum secretum est vbi regnat ebrietas. Date vinum mœrentibus, & ficeram his qui amaro sunt animo. Bibant & obliuiscantur doloris sui. Mulierem fortem quis inueniet. &c. Accinxit fortitudine lumbos suos. Manum suam misit ad fortia. Fortitudo & decor iudamentum eius, & ridebit in die nouissimo. Os suum aperuit sapientiæ, & lex clementiæ in lingua eius. Panem octosa non comedit. Fallax gratia & vana est pulchritudo, mulier timens dominum ipsa laudabitur. Laudent eam in portis opera eius.

Ecclesiastes habet capita XII. Et agitur in eo de mundi vanitate, de diuitiarum contemptu, de profectu ambulantium in via dei.

Caput primum

VAnitas vanitatum dixit Ecclesiastes, vanitas vanitatum & omnia vanitas.
Quid habet homo amplius de vniuerso labore suo quo laborat sub sole.